

Pressiteade

Luxembourg, 13. september 2021

Puudused kolmandate riikidega tehtavas koostöös ebaseaduslike rändajate tagasisaatmisel

Euroopa Kontrollikoja eriaruande kohaselt ei ole ELi koostöö kolmandate riikidega olnud tõhus selle tagamisel, et ebaseaduslikult ELi territooriumil viibivad rändajad pöörduksid tagasi oma riiki. Aastatel 2015–2020 tegi EL kolmandate riikidega tagasivõtulepingute sõlmimisel vaid piiratud edusamme. Lisaks ei ole ELi meetmeid piisavalt ühtlustatud, tagamaks, et ELi mittekuuluvad riigid täidaksid oma tagasivõtukohustusi ka tegelikkuses.

Alates 2008. aastast on umbes poolele miljonile välismaalasele aastas antud korraldus EList lahkuda, kuna nad olid liitu saanud või viibisid seal loata. Samas pöördub vähem kui üks viiest tegelikult tagasi oma koduriiki väljaspool Euroopat. Üks põhjus, miks tagasipöörduvate ebaseaduslike rändajate arv on väike, on raskused rändajate päritoluriikidega koostöö tegemisel. Seetõttu on EL juba sõlminud 18 õiguslikult siduvat tagasivõtulepingut ja alustanud ametlikult arutelusid veel kuue riigiga. Hiljuti on EL pidanud läbirääkimisi ka kuue õiguslikult mittesiduva tagasisaatmis- ja tagasivõtukokkuleppe üle.

„Loodame, et meie auditit kasutatakse ELi uue rände- ja varjupaigapakti üle peetavas arutelus, sest tõhus ja hästi juhitud tagasivõtmispoliitika on tervikliku rändepoliitika oluline osa,“ ütles aruande eest vastutav Euroopa Kontrollikoja liige Leo Brincat. „ELi praegune tagasisaatmissüsteem on aga suuresti ebatõhus, mis muudab selle kavandatud mõju vastupidiseks, st tõkestamise asemel hoopis julgustab ebaseaduslikku rännet.“

Kuigi EL alustas ametlikult dialoogi ja läbirääkimisi riikidega, kust on pärit kõige rohkem tagasipöördumata ebaseaduslikke rändajaid, märgivad audiitorid, et ajavahemiku 2015–2020 tulemused olid üsna piiratud.

ELi tagasivõtulepingute üle peetavaid läbirääkimisi ohustavad sageli pidevad ummikseisud, näiteks „kolmanda riigi kodaniku“ klausli kohustuslik lisamine, millele ELi mittekuuluvad riigid on sageli vastu. Seevastu on läbirääkimised õiguslikult mittesiduvate tagasivõtukokkulepete üle olnud edukamad, peamiselt seetõttu, et nende sisu on paindlik ja kohandatav.

Pressiteate eesmärk on edastada Euroopa Kontrollikoja eriaruande põhisisu. Eriaruanne on tervikuna kättesaadav veebisaidil eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

Veel üks aruandes esile tõstetud puudus on sünergia puudumine ELis endas. EL ei ole alati olnud ELi mittekuuluvate riikide suhtes ühel meelel ja Euroopa Komisjon ei ole alati läbirääkimiste protsessi hõlbustamise kaasanud peamisi liikmesriike. Selle tagajärjel ei näe mõned ELi mittekuuluvad riigid lisaväärtust tagasivõtulepingu eelistamises kahepoolsele koostööle, eriti kui nad saavad kasu soodsatest kahepoolsetest kokkulepetest mõne ELi riigiga. Ent kui liikmesriigid olid välja töötanud omavahel tihedalt kooskõlastatud seisukohad, osutus see kasulikuks läbirääkimiste lõpetamisel ja tagasivõtukokkulepete sõlmimisel.

Lisaks ei ole audiitorite arvates tehtud piisavalt edusamme, et motiveerida kolmandaid riike täitma oma tagasivõtukohustusi. Komisjon on tõhusalt kasutanud rahalist abi projektide jaoks, millega toetatakse arengut, taasintegreerimist ja suutlikkuse suurendamist. Komisjonil on aga olnud raskusi teiste hoobade kasutamisel läbirääkimiste tõhusaks toetamiseks, isegi kui tal olid riigiga ulatuslikud poliitilised ja majanduslikud suhted. Paljude ELi käsutuses olevate vahendite hulgast tuvastasid audiitorid käegakatsutavaid tulemusi ainult ühe puhul: ELi viisapoliitika, mille läbivaadatud sätted võivad aidata julgustada ELi mittekuuluvaid riike tagasivõtmise valdkonnas koostööd tegema.

Samal ajal on EL püüdnud aidata liikmesriikidel parandada praktilist koostööd tagasisaatmise ja tagasivõtmise valdkonnas, eelkõige toetades võrgustikke, mis on edukalt koondanud liikmesriikide vahendeid, ning suurendades Frontexi toetust tagasisaatmiseelsele tegevusele ja tagasisaatmisoperatsioonidele. Need meetmed olid üldiselt asjakohased. Nende tegelik mõju jääb siiski teadmata, sest ELi tagasisaatmis- ja tagasivõtualase koostöö andmetes on palju puuduseid. Andmed on puudulikud ega ole liikmesriigiti täielikult võrreldavad.

Selgitav taustteave

Auditis keskenduti perioodile alates aastast 2015, mil komisjon käivitas tagasisaatmisalase tegevuskava, kuni 2020. aasta keskpaigani. ELi tagasivõtulepingud sõlmitakse ELi ja ELi mittekuuluvate riikide vahel. Need on ülimuslikud kahepoolsete tagasivõtulepingute suhtes, mille on sõlminud konkreetsed ELi liikmesriigid. Alates 2016. aastast on komisjon püüdnud välja töötada ka praktilisi koostöökokkuleppeid kolmandate riikidega (st õiguslikult mittesiduvad kokkulepped tagasisaatmise ja tagasivõtmise kohta).

Eriaruanne nr 17/2021: „ELi tagasivõtmisalane koostöö kolmandate riikidega: asjakohasel tegevusel olid piiratud tulemused“ on kättesaadav kontrollikoja veebisaidil (eca.europa.eu) ELi 23 keeles.

Hiljuti avaldas kontrollikoda aruanded [Frontexi tegevuse](#) ja [ELi rändehalduse](#) kohta. Selle kuu lõpus avaldatakse ka aruanne Europoli tegevuse kohta võitluses rändajate ebaseadusliku üle piiri toimetamise vastu.

Kontrollikoda tutvustab oma eriaruandeid Euroopa Parlamendile ja Euroopa Liidu Nõukogule ning teistele huvitatud pooltele, nagu liikmesriikide parlamendid, ettevõtlusringkondade sidusrühmad ja kodanikuühiskonna esindajad. Valdav osa aruannetes esitatud soovitustest viiakse ka ellu.

Pressikontakt

Kontrollikoja pressibüroo: press@eca.europa.eu

- Vincent Bourgeois – e-post: vincent.bourgeois@eca.europa.eu, mobiil: (+352) 691 551 502
- Claudia Spiti – e-post: claudia.spiti@eca.europa.eu, mobiil: (+352) 691 553 547